

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE

DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 152g/2021

privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi
din articolul 60 alin. (2¹) din Codul de procedură civilă

(modificarea temeiului sau a obiectului acțiunii)

CHIȘINĂU

19 octombrie 2021

Curtea Constituțională, judecând în componența:

nei Domnica MANOLE, *Președinte*,
dlui Nicolae ROȘCA,
nei Liuba ȘOVA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea nei Aliona Balaban, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată pe 1 iulie 2021,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând pe 19 octombrie 2021, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a conjuncției „sau” din articolul 60 alin. (2¹) din Codul de procedură civilă, adoptat prin Legea nr. 225 din 30 mai 2003, ridicată de dna Olga Babără și de dl Pavel Digori, reprezentanți ai BC „Moldindconbank” S.A., în dosarul nr. 2c-2247/20, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Centru.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională de dna judecător Angela Furdui din cadrul Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, în baza articolului 135 alin. (1) lit. a) și lit. g) din Constituție.

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Pe 29 iulie 2020, BC „Moldindconbank” S.A. a depus o cerere de chemare în judecată împotriva S.R.L. „S.I. Consulting” și S.R.L. „Terilmarc”, având ca intervenient accesoriu S.A. „Liga-2”, în procedura falimentului, cu privire la constatarea nulității absolute a contractului de vânzare-cumpărare a drepturilor litigioase.

4. Pe 14 iunie 2021, reprezentantul reclamantului, dl avocat Pavel Digori, a depus o cerere de concretizare a acțiunii.

5. Pe 16 iunie 2021, instanța de judecată a dispus printr-o încheiere protocolară restituirea cererii de concretizare, deoarece, potrivit articolului 60 alin. (2¹) din Codul de procedură civilă, reclamantul nu poate modifica concomitent temeiul și obiectul acțiunii, ci doar temeiul sau obiectul acțiunii.

6. Pe 18 iunie 2021, în cadrul examinării cauzei, dl avocat Pavel Digori a ridicat excepția de neconstituționalitate a conjuncției „sau” din articolul 60 alin. (2¹) din Codul de procedură civilă.

7. Prin încheierea din aceeași dată, Judecătoria Chișinău, sediul Centru, a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate și a sesizat, în acest sens, Curtea Constituțională, în vederea examinării acesteia.

B. Legislația pertinentă

8. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 1 Statul Republica Moldova

„[...]”

(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sânt garantate.

Articolul 4 Drepturile și libertățile omului

„(1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.

(2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.”

Articolul 20 Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngădi accesul la justiție.”

Articolul 23 Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„[...]”

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

Articolul 26 Dreptul la apărare

„(1) Dreptul la apărare este garantat.

(2) Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale.

[...]”

Articolul 54 Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

„(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sunt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale,

bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.”

9. Prevederile relevante ale Codului de procedură civilă, adoptat prin Legea nr. 225 din 30 mai 2003, sunt următoarele:

Articolul 60 Drepturile procedurale ale părților

„(1) În afară de drepturile specificate la articolului 56, părțile dispun de drepturi speciale.

(2) Pe tot parcursul examinării cauzei, reclamantul este în drept să renunțe la acțiune, pârâtul este în drept să recunoască acțiunea, iar părțile pot înceta procesul prin tranzacție de împăcare.

(2¹) În faza de pregătire a cauzei pentru dezbateri judiciare, reclamantul este în drept să modifice temeiul **sau** obiectul acțiunii. Exercitarea acestui drept după începutul dezbaterilor judiciare constituie o acțiune nouă, care poate fi depusă în instanță în ordine generală. În asemenea cazuri, continuă examinarea cererii depuse anterior ori se dispune încetarea procesului, dacă reclamantul renunță la acțiunea inițială. Instanța restituie părții, printr-o încheiere protocolară, cererea de modificare a temeiului sau obiectului acțiunii, precum și actele anexate.

[...]”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

10. Potrivit autorului excepției de neconstituționalitate, conjuncția „sau” din articolul 60 alin. (2¹) din Codul de procedură civilă nu corespunde exigențelor calității legii și afectează accesul liber la justiție. Astfel, în viziunea autorului, modificarea obiectului în anumite circumstanțe trebuie să fie precedată de modificarea temeiurilor acțiunii și viceversa. Autorul excepției susține că modificarea obiectului acțiunii fără modificarea temeiurilor va conduce la respingerea acțiunii, deoarece instanța de judecată se va pronunța doar în limita pretenției formulate.

11. În opinia sa, dispozițiile contestate sunt contrare articolelor 1 alin. (3), 4, 20, 23, 26 și 54 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

12. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

13. În conformitate cu articolul 135 alin.(1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Codul de procedură civilă, ține de competența Curții Constituționale.

14. Curtea constată că excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de o parte a procesului. Astfel, sesizarea este formulată de către subiectul căruia i s-a conferit acest drept, în baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție, așa cum a fost interpretat acesta prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

15. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie conjuncția „sau” din articolul 60 alin. (2¹) din Codul de procedură civilă.

16. O condiție obligatorie pentru formularea excepției de neconstituționalitate o constituie aplicabilitatea prevederilor contestate în cauza în care a fost ridicată excepția (a se vedea punctul 1 din dispozitivul HCC nr. 2 din 9 februarie 2016). Excepția de neconstituționalitate a fost ridicată într-o cauză în care se examinează o cerere de chemare în judecată cu privire la constatarea nulității absolute a unui contract de vânzare-cumpărare a drepturilor litigioase, în care reclamantul are dreptul să modifice temeiul sau obiectul acțiunii. Prin urmare, Curtea reține că dispozițiile contestate ar putea fi aplicate la soluționarea cauzei.

17. Curtea notează că, sub aspectul invocat de autorul excepției, prevederile contestate nu au făcut anterior obiect al controlului de constituționalitate.

18. Curtea reține că o altă condiție obligatorie pentru ca excepția de neconstituționalitate să poată fi examinată în fond este incidența unui drept fundamental. Astfel, Curtea va analiza, prin prisma argumentelor autorului sesizării, dacă prevederile contestate reprezintă o ingerință într-un drept fundamental (a se vedea DCC nr. 8 din 26 ianuarie 2021, § 23; DCC nr. 14 din 2 februarie 2021, § 19).

19. Autorul excepției a pretins că prevederile contestate sunt contrare articolelor 1 alin. (3) [*preeminența dreptului*], 4 [*drepturile și libertățile omului*], 20 [*accesul liber la justiție*], 23 [*dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle*], 26 [*dreptul la apărare*] și 54 [*restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți*] din Constituție.

20. Cu privire la incidența articolelor 1 alin. (3), 4, 23 și 54 din Constituție, Curtea reiterează că acestea nu au o aplicare de sine stătătoare. Pentru a putea fi invocate trebuie să existe o ingerință într-un drept fundamental (a se vedea HCC nr.19 din 24 septembrie 2019, § 16; HCC nr. 11 din 25 martie 2021, § 27; DCC nr. 13 din 2 februarie 2021, § 20; DCC nr. 108 din 13 iulie 2021, § 19; DCC nr. 125 din 3 august 2021, § 22).

21. Cu referire la incidența articolului 20 din Constituție, Curtea notează că nu reține argumentele invocate de autor în privința existenței unei ingerințe în accesul liber la justiție. Astfel, Curtea observă că, în opinia autorului excepției, dispozițiile legale care permit modificarea acțiunii prin posibilitatea de a alege fie obiectul, fie temeiul acțiunii, fără a putea cere modificarea concomitentă a temeiului și a obiectului, afectează accesul liber la justiție, garantat de articolul 20 din Constituție. În context, Curtea reține că prevederile contestate nu restricționează dreptul autorului excepției să depună cereri în fața instanței care judecă cauza și să beneficieze de drepturile procesuale prevăzute de Codul de

procedură civilă, inclusiv de dreptul de a modifica temeiul sau obiectul acțiunii.

22. Totodată, Curtea notează că, potrivit articolului 115 alin. (4) din Constituție, reglementarea competenței instanțelor de judecată și a procedurii de judecată constituie atribuția exclusivă a legislatorului, acesta fiind suveran să prevadă prin legi organice drepturile părților în cadrul procesului civil și modul în care aceste drepturi trebuie exercitate. Respectiv, instituirea prevederilor cuprinse în alin. (2¹) din articolul 60 din Codul de procedură civilă reprezintă prerogativa legislatorului de a permite reclamantului într-un proces început să modifice doar unul din cele două elemente ale acțiunii (obiectul sau temeiul) și nu pe ambele.

23. Curtea observă că legislatorul a reglementat dreptul reclamantului de a modifica temeiul sau obiectul acțiunii doar în faza de pregătire a cauzei pentru dezbateri judiciare. Depășirea acestei faze însă nu decade reclamantul din dreptul de acces la justiție. O eventuală modificare a temeiului sau a obiectului acțiunii după începutul dezbaterilor judiciare constituie o nouă acțiune și se depune în instanța de judecată în ordinea generală (articolul 60 alin. (2¹) teza a II-a din Codul de procedură civilă).

24. În consecință, Curtea nu poate reține afirmația autorului sesizării, potrivit căreia imposibilitatea modificării concomitente a temeiului și a obiectului acțiunii ar afecta dreptul de acces liber la justiție, deoarece norma contestată nu îngrădește dreptul acestuia de a formula o nouă cerere de chemare în judecată în care să se indice un temei nou și un obiect nou al acțiunii.

25. Prin urmare, Curtea reține că prevederile contestate din articolul 60 alin. (2¹) din Codul de procedură civilă nu implică vreo ingerință în dreptul garantat de articolul 20 din Constituție.

26. De asemenea, din analiza textului contestat, Curtea nu a putut identifica vreo restrângere în exercițiul dreptului la apărare, garantat de articolul 26 din Constituție, pentru că acesta nu exclude posibilitatea de a beneficia de un apărător, precum și de a utiliza toate mijloacele necesare apărării în cadrul unui proces.

27. Curtea notează că, deoarece nu s-a constatat existența unor ingerințe în drepturile fundamentale garantate de articolele 20 și 26 Constituție, articolele 1 alin. (3), 4, 23 și 54 din Constituție nu sunt incidente.

28. Totodată, Curtea observă că autorul sesizării și-a argumentat opinia prin interpretări rezultate din coroborarea dispoziției contestate cu alte norme ale Codului de procedură civilă (articolele 118 și 166 alin. (2)) care ar provoca ambiguitate legislativă și, implicit, ar genera confuzie și incertitudine pentru destinatarii legii. Curtea reamintește că aspectele legate de interpretarea și aplicarea legii nu țin de competența Curții Constituționale. Astfel, această competență le revine, prin definiție, instanțelor de judecată (a se vedea DCC nr. 8 din 26 ianuarie 2021, § 47; DCC nr.133 din 12 august 2021, § 33).

29. Prin urmare, în baza celor menționate *supra*, Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate nu întrunește condițiile de admisibilitate și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a conjuncției „sau” din articolul 60 alin. (2¹) din Codul de procedură civilă, ridicată de dna Olga Babără și dl Pavel Digori, reprezentanți ai BC „Moldindconbank” S.A., în dosarul nr. 2c-2247/20, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Centru.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Domnica MANOLE

Chișinău, 19 octombrie 2021

DCC nr. 154

Dosarul nr. 152g/2021